

Laudáció – Blaskóné Majkó Katalin és Blaskó János

Laudetur Jesus Christus! Dicsérjétek Jézus Krisztust. A 16. századtól vált elterjedté ez a köszöntés, mely a Miatyánk „*Szenteltessék meg a te neved*” – mondatáig megy vissza. Azt tartották, aki így köszönti a másikat, az a másik, a mások gyarapodását s így az élet jobbulását reméli.

Most két olyan embert laudálok, azaz dicsérek, akiknek életében mindig fontos volt a mások gyarapodása, s méltán gondolhatjuk azt, hogy így az élet jobbulásáért tesznek, alkotnak. Ilyennek gondolom Blaskóné Majkó Katalint és férjét, Blaskó Jánost.

Személyes, régi keletű barátság fűz hozzájuk. Két és fél évtizede találkoztunk először egy olyan alkalommal, mely mindannyiunk életében meghatározónak bizonyult. A rendszerváltás első évtizedének a végén családi kirándulásokra indultunk Erdélybe, Székelyföldre. Talán második utunk volt, amikor Kati és János csatlakoztak hozzánk. És aztán jöttek megint, jött az ifjabbik János is, lassan szinte rokonná, testvérré váltunk. Kati és János összekötő kapocs lett köztünk és szüleink között, hisz épp annyira voltak a mi barátaink, mint szüleinké.

Aztán a közös utak mellett saját útjaikra indultak. Majkó Katalin mint a Képzőművészeti Egyetem Könyvtárának vezetője, Közgyűjteményeinek igazgatója, fontos célra talált. Az együtt végiglátogatott, felfedezett székelyföldi, majd szászöldi kerített templomok és erődtemplomok freskóinak állapota arra készítette, hogy létrehívjon egy olyan szervezetet, melynek elsődleges feladata ezen templomok falfestményeinek mentése, lehetőség szerinti restaurálása, konzerválása és művészettörténeti szempontú, tudományos igényű feldolgozása. Ez a szervezet az Ábel Alapítvány. Ha megtekinti valaki a szervezet honlapját, akkor azt is láthatja, hogy az Alapítvány tevékenysége nem ragadt le ennél a célnál, pedig ez is nagy feladat. Az Ábel Alapítvány tevékenységét kiterjesztette az egész Kárpát-medencére, és a templomok freskói mellett sokat tett a kárpát-medencei magyarság kulturális értékeinek őrzéséért, mentéséért, illetve a magyarországi és kárpát-medencei magyarság kulturális kapcsolataiért. A betléri könyvtár könyveinek, vagy a brassói dalárda 160 éves zászlajának restaurálása, Bartha Miklós írásainak megjelentetése mellett megszervezte például az Erdélyi Magyar Restaurátor Továbbképző Konferenciát is. Nem mellékesen tanulmányi utakat szervezett Kárpátaljára, Erdélybe, a Vajdaságba, a Felvidékre a Magyar Képzőművészeti Egyetem restaurátor szakos hallgatói, illetve művészettörténészek, restaurátorok számára. Ezeknek az eseményeknek, történéseknek Majkó Katalin volt szervezője, irányítója, lelke.

Miközben – szintúgy nem mellékesen – a Képzőművészeti Egyetem katalogizálatlan, rendezetlen gyűjteményeiből könyvtárat, levéltárat hozott létre, melyek ma kutathatóak és Könyvtár, Levéltár és Művészeti Gyűjteményként funkcionálnak. De nevéhez kötődnek olyan elfeledett anyagok felfedezései is, mint az 1950-es években a Képzőművészeti Főiskolán tanuló – később híressé vált művészeknek a forradalom idején készült alkotásaiból szervezett kiállítás. Ezek a művek elfeledve az egyetem raktáraiban, gyűjteményeiben lappangtak, Majkó Katalin érdeme, hogy nem veszték el. Méltán ismerték el 25 éves könyvtári, levéltári működését Henszlmann-díjjal is. Majkó Katalin életművének alapvetése a tisztelet. Tisztelet a múlt előtt, a múlt értékei előtt. Megőrizni, ápolni azt, amit elődeink ránk hagytak, s lehetővé tenni a jövő számára, hogy ismerhesse a múltat.

Essék szó most már a másik díjazottról, Blaskó Jánosról is. Az Ábel Alapítvány kapcsán már említettem Bartha Miklós nevét. Az Alapítvány megmentette a feledéstől a politikus-író műveit, Blaskó János pedig elkészítette a szobrát, mely ott áll Bartha szülőfalujában, Rugonfalván. Emlékszem, mikor János – azokon az erdélyi családi utakon – szinte extatikus örömmel gyönyörködött az erdélyi tájban és a székelyföldi templomok freskóiban. Azt hiszem, benne már akkor meggyökeredzett a gondolat, hogy ezekhez a szépségekhez, a természethez és hívő őseink hagyatékához valamit hozzátegyen. Leróva a tiszteletét, megköszönve, amit kapott. A tájtól, attól a világtól, az ott élő emberektől. Aki nem művész, sok mindent gondol a művészetről, ihletről, hivatásról, küldetésről. Én azt hiszem, hogy Blaskó János szobraiban – mint ihlető erő, tartalom – mindig ott van ez a bizonyos tisztelet, és ebben közösek feleségével, Katalinnal. Blaskó János munkái sokszor méltatlanul elfeledett, háttérbe szorult hősöket ábrázolnak, mint Bartha. Ilyen Kratochwill Károly kézdivásárhelyi, vagy a székely hősök humoródmási emlékműve, Urmánczy Nándor emlékműve Maroshévízen. Erdély területén mintegy húsz alkotása látható – sokszor olyan kis településeken, mint Oklánd vagy Tibód. Ezek közül kiemelkedik az elmúlt két évtizedben szinte zarándok helyévé vált székelyudvarhelyi szoborpark, ahol Jánosnak hat szobra látható, de azt a különös-vonzó teret is ő álmodta oda – Heil Tibor építésszel, ahol ezek a művek állnak. Ahogy a Majkó Katalin méltatásakor említett Ábel Alapítvány hatósugarába bekerült az egész Kárpát-medence, igaz ez Jánosra is, hiszen ma már a Felvidéken és a Délvidéken is láthatóak munkái. Tisza István mellszobra Kórógyon áll, ahol a miniszterelnök utolsó nyilvános beszédét mondta halála előtt.

Abban a szerencsében is részem van, hogy láthattam János mindkét műtermét, a budapesti Máglya közben, meg Zsennyén is. Egy szobrász műterme azért vonzó látvány – talán vonzóbb, mint egy kiállító tér – mert olyan munkákat is lehet látni, melyek még csak vázlatok, ötletek,

vagy olyanokat is, melyek végül nem kerülnek ki közterületre. Így láthattam Blaskó János egész alakos Tisza-szobrát, mely számomra egyik legjelentősebb műve. Sikerült bronzba öntenie azt az emberi tragédiát, mely nemcsak a meggyilkolt miniszterelnöké, hanem Magyarországé, a magyarságé is. Egy autonóm művész alkotása, aki autonómiáját nem feladva, műveivel fejezi ki tiszteletét történelmünk, múltunk előtt.

Szobrásznak lenni talán a legnehezebb a művészek között. A festményeket kiállító termekben, múzeumokban helyezik el, a színházművészet, a zeneművészet darabjai is jórészt falak között hangzanak fel, játszódnak, a könyvek inkább személyes tárgyaink. Egy szobrász műve azonban köztéren nyeri el értelmét, s az avatás után részévé válik annak a városnak, helységnek, mintegy tárggyá válik, mint a padok, szökőkutak, épületek. Ráfészkelnek a madarak, hogy mást ne említsek; boldog, boldogtalan lefényképezi magát vele, ki virágcsokrot, koszorút tesz mellé, ki szalagot köt a nyakába. Részévé válik a mindennapoknak, s jó, ha az arra járók, ott élők legalább azt tudják, hogy kit ábrázol. Néha egy-egy darabját letörik, elcsúfítják festékkel, feliratokkal, miközben az idő is végzi rajta a maga munkáját. De így van ez jól. Mert amíg áll, addig emlékeztet, amíg létezik, addig létezik az a kultúra is, melyben élt és volt az, akit ábrázol, s melyben fogant a tisztelet, hogy emlékezetünkben megmaradjon. A szobor aztán maga is múlttá válik, jellé, mely jelzi, hogy valamikor régen hogyan gondolkodtak emberek, művészek a múlttól, a még korábbi időkről. A szobrok múltunk őrzői, miként a könyvtárak, levéltárak. Lehetőség a tovább őrzésre, a hagyományok ápolására, lehetőség a gyarapodásra, a jövő építésére. Csak az tud jövőt építeni, aki nem eltörli a múltat, hanem szembenéz vele, és megőrzi és továbbadja azt, ami abból érték.

Hiszem, hogy Blaskóné Majkó Katalin és Blaskó János ilyen múltörző, értéket továbbadó emberek, akik életüket, munkájukat arra tették fel, hogy mások gyarapodjanak, s így jobb legyen az élet.

Munkásságukat a magyar kultúra értékeinek, a magyar hagyományok és hősök emlékének megőrzéséért és ápolásáért a Széchenyi Társaság gróf Széchenyi István szellemi örökségének folytatásaként értékeli, és ezért a Széchenyi Társaság Díja kitüntető elismerésben részesíti.

Példamutatásukat emlékéremmel köszönjük meg.